

2e Bestuursrapportage 2023

26-01-2024

kunnen voeren. Op dit moment wordt de toegang voor MO/BW (Maatschappelijke Opvang/Beschermd Wonen) en BT/BV (Begeleid Thuis/Beschermd Verblijf) verzorgd door de Centrale Toegang (CT), gevestigd in Amsterdam en uitgevoerd door de GGD Amsterdam. De CT blijft de toegang voor Beschermd Verblijf en Begeleid Thuis met wooncomponent doen. De eerste stap van de doordecentralisatie is om de regiogemeenten verantwoordelijk te laten zijn voor onderzoek en indicatiestelling van Begeleid Thuis zonder wooncomponent. Het voornemen is om in derde kwartaal 2023 te beginnen met de implementatie. De middelen voor het organiseren van een lokale toegang zijn nog onbekend. Uit het transformatieplan en de praktijk moet blijken wat de uiteindelijke kosten gaan zijn en op welke wijze deze gedekt worden.

2.1.2 Jeugd

2.1.2.1 Toename specialistische jeugdhulp

De afgelopen jaren is een toenemende vraag naar meer langdurige en zwaardere jeugdhulp ontstaan. Dit is met name te wijten aan een stagnerende uitstroom, niet zozeer aan een hogere instroom. Ook geven aanbieders aan dat van de benodigde behandeling de zwaarte groter wordt en de duur steeds langer wordt.

Deze ontwikkelingen sluiten aan bij de landelijke trend. We zien nog steeds de gevolgen van corona en de getroffen overheidsmaatregelen, die diep hebben ingegrepen op het dagelijks en persoonlijk leven van jongeren. Ook landelijk ontwikkelingen dragen bij aan een toenemend beroep op jeugdhulp. Zo zijn er wachtlijsten voor de volwassenen GGZ, terwijl een groot deel van de ouders van jeugdigen met hulp GGZ-problematiek heeft. Ook de hoge drempel voor de Wet Langdurige Zorg is een reden waardoor jeugdigen op hulp vanuit gemeenten zijn aangewezen. Bovendien is de toegang tot hulp binnen de Jeugdwet ruim geformuleerd en wordt er geen eigen bijdrage gevraagd, wat wel het geval is binnen andere voorzieningen.

Naast bovenstaande ontwikkelingen kijken we ook naar een mogelijke verklaring voor de stijging in gesprek met verwijzers en aanbieders. Ook hierin lijken de naweën van corona een rol te spelen: kinderen komen in de knel op het onderwijs door ontstane achterstand, zowel qua leren als op sociaal vlak. Het onderwijs lijkt dan al sneller door te verwijzen naar jeugdhulp. Breder kunnen we ook een verklaring zien in de prestatiecultuur die een steeds grotere rol speelt in de maatschappij, waarin ouders en jeugdigen niet altijd meer mee kunnen komen. Er spelen kortom meerdere factoren een rol bij het toenemende beroep op jeugdhulp.

Ontwikkelingen in 2023

De toename leidt er toe dat we in 2023 hogere cliëntaantallen zien bij de tien kernpartners voor hoogspecialistische jeugdhulp (HSJH) in 2023 waarmee Ouder-Amstel (samen met Diemen en Uithoorn) een samenwerking is aangegaan. Kernpartners geven aan dat de zwaarte en duur van de benodigde zorg de uitstroom belemmert. Dit leidt tot hogere kosten. Op basis van gesprekken met kernpartners is daarom bij de eerste Burap aanvullend budget aangevraagd waarmee de verwachting was cliëntenstops tot in ieder geval de zomer te kunnen voorkomen. Bij de voortgangsbesprekingen met kernpartners en bij het opstellen de prognose voor de tweede Burap is geconstateerd dat medio 2023 bij 2 van de 10 kernpartners de lumpsums volledig zijn uitgenut, inclusief de in de eerste Burap aangevraagde ophoging van € 200.000. Daarmee hebben die partijen geen financiële ruimte meer om nieuwe cliënten in behandeling te nemen. Dit is niet wenselijk omdat deze kernpartners veelal de zwaarste categorie cliënten behandelen – cliënten in crisis, onveiligheid en/of vanuit een gerechtelijke maatregel.

Per 15 september is daarom een gereguleerde instroom ingevoerd bij die aanbieders die hun lumpsum voor 2023 uitgenut hebben. Daarmee is de balans gezocht tussen enerzijds de kostenstijging temperen en anderzijds de meest kwetsbare gezinnen hulp te kunnen bieden. We blijven voldoen aan de wettelijke taak van de gemeente om jeugdhulp te bieden, want de zorg blijft toegankelijk voor jeugdigen die het meest kwetsbaar zijn, in crisis of onveiligheid zitten of vanuit een gerechtelijke maatregel zorg nodig hebben.

2.1.2.2 Perspectief

De toegang tot hulp op basis van de Jeugdwet is ruim geformuleerd. Er kan geen eigen bijdrage gevraagd worden en er zit geen beperking aan de behandelduur. Dat betekent dat de gemeente verplicht is om zorg voor jeugdigen toe te kennen die dat nodig hebben. De gemeenten kan de instroom van nieuwe cliënten dus niet volledig stoppen, maar wel tot op zekere hoogte (bij-)sturen. Waarbij gemeenten een (zeer) beperkte invloed hebben op belangrijke verwijzers (huisartsen en jeugdbescherming) die circa 50% van de verwijzingen doen. Daarbij lopen kleinere gemeenten verhoudingsgewijs meer risico, omdat een enkel duur traject grote invloed kan hebben op het totaal van de kosten van de Jeugdzorg. Instroom van dit type cliënt kunnen we niet voorzien, noch uitsluiten, en juist bij deze cliënten is intensieve hulp vaak dringend en zonder uitstel nodig.

Voor de langere termijn moet gekeken worden naar de financiële haalbaarheid van verschillende scenario's, waaronder continuering van het huidige beleid in 2024 waarbij alle doorverwijzingen voor jeugdhulp vanuit de professionele verwijzers (gemeente, huisartsen en jeugdbescherming) worden gehonoreerd. Ook kunnen we leren van de gereguleerde instroom die vanaf 15 september wordt ingevoerd tot eind 2023. Dit is een nieuwe werkwijze waarvan pas achteraf inzicht is in de financiële gevolgen. Op basis van de jaarrekening 2023 zal in de eerste helft van 2024 het effect hiervan worden geevalueerd. Natuurlijk zijn er in de uitvoering altijd onzekere factoren; als kleine gemeente lopen we in verhouding meer risico omdat enkele dure trajecten direct een grote wissel trekken op de totale kosten van de jeugdhulp. Deze trajecten zijn helaas niet altijd te voorzien en kunnen we niet voorkomen, aangezien juist bij die cliënten intensieve hulp vaak dringend en noodzakelijk is.

Het (toekomstig) beschikbare financiële kader is ook leidend om te bepalen of deze maatregel gecontinueerd moet worden in 2024 of pas op een bepaald moment weer ingevoerd moet worden. Als het financiële perspectief daar aanleiding voor geeft werken we de maatschappelijke en financiële effecten van verschillende scenario's uit en leggen we die aan u voor. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van de inzichten uit het dashboard specialistische jeugdhulp, één van de opbrengsten van het programma Datagedreven Sturing.

Landelijke hervorming jeugdhulp

In juni 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd definitief vastgesteld, dat is een pakket aan afspraken om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Er wordt structureel geïnvesteerd in de landelijke kwaliteit en effectiviteit van jeugdhulp. Dit is nodig om weer beweging in het stelsel te krijgen. De komende maanden start de implementatie van de Hervormingsagenda met het inventariseren van de 'robuustheid' van de regio's en het maken van startfoto's. Op basis hiervan wordt richting gegeven aan intensivering van regionale samenwerking.

Tegelijkertijd zit er ook een bezuinigingsopdracht in de Hervormingsagenda. In lijn met deze ontwikkelingen zetten we extra in op kostenbeheersing en de ontwikkeling van de wijkteamfunctie 2.0. In aanvulling op de reeds ingevoerde gereguleerde instroom onderzoeken we de mogelijkheden voor: